

PO 35 KONGRESU ITALIJANSKE SOCIALISTIČNE STRANKE

Pogoji za vstop v sredinsko-levičarsko vlado

Resolucija avtonomistične večine odobrena z večino glasov - Razmerje sil v stranki nespremenjeno - Zahteve socialistov proučujejo vodstva ostalih treh strank

V Rimu se je v torek zaključil 35. kongres Italijanske socialistične stranke (PSI), katerega izid je danes v središču zanimanja italijanske in tudi tuje javnosti. Kot je v svojem uvodnem poročilu poudaril strankin tajnik Pietro Nenni, je bila glavna naloga občnega zbora, ki se ga je udeležilo okrog 600 odposlancev iz vseh italijanskih pokrajin, da razpravlja in sklepa o predlogu, naj socialistični predstavniki stopijo v skupno vlado z ostalimi sredinsko-levičarskimi strankami, se pravi s Kršč., demokracijo, s socialnimi demokrati in z republikanci.

Že takoj v začetku je treba poudariti, da zadeva ni tako preprosta in enostavna, kot se zdi na prvi pogled. Socialisti, ki so zborovali v Rimu, so morali v prvi vrsti odgovoriti na vprašanje, ali obstajajo danes v državi pogoji, ki dovoljujejo, da stranka, kakršna je PSI, postane soodgovorna pri vodstvu državne politike. To vprašanje pa je zelo kočljivo.

TRI STRUJE

V italijanski socialistični stranki so, kot znano, tri struje: avtonomisti, levičarji in nekakšni sredinci. Prvi so imeli v dosedanjem strankinem osrednjem odboru le pičlo večino, zaradi česar so morali pri svoji politični dejavnosti vedno jemati v obzir tudi mnenja in stališča ostalih dveh struj, od katerih je zdaleč najvažnejša levičarska. Toda tudi v sami avtonomistični struji, katere najvidnejša osebnost je poslanec Nenni, so v zadnjem času nastale razprtije, kar je najbolj prišlo do izraza konec letošnjega julija, ko so prav zaradi teh sporov propadla prizadevanja za sestavo prve sredinsko-levičarske vlade po zadnjih državnozborskih volitvah.

Avtonomistična struja je potem kmalu spet našla svojo enotnost, saj se je tudi enotno udeležila predkongresne volivne agitacije, a potek kongresa bi utegnil pokazati, da njena enotnost vendarle ni tako čvrsta, kot se zdi na zunaj.

Predlog za vstop v sredinsko-levičarsko vlado je dala avtonomistična večinska struja. Glavni tajnik Nenni pa je v tej zvezi na kongresu dejal: »Ta predlog se ne sme tolmčiti tako, kot da hočejo socialisti za vsako ceno priti v vlado. Avtonomisti se popolnoma zavedajo težav in tudi natančno še ne vedo, če bo te težave mogoče odstraniti; menijo pa, da niso nepremostljive.

Socialisti morajo na vsak način biti tista stranka, ki se je za odstranitev teh težav dejansko trudila. Če bi pogajanja za sestavo vlade propadla, bi stranka lahko volivcem dokazala, da je pri tem ne zadene nobena krivda, ker je izpolnila vso svojo dolžnost.«

RAZLIČNA STALIŠČA V SAMI STRUJI

Nenni je tudi dejal, da socialisti ne smejo danes zamuditi dane priložnosti, kajti če se ne sestavi sredinsko-levičarska vlada, se lahko ponovi to, kar se je v Italiji zgodilo leta 1922: ponovna afirmacija politične desnice, in sicer na način ter v obliki, ki se ne moreta danes niti predvidevati. S takšno pesimistično perspektivo pa se ne strinjajo predstavniki levičarske struje in, kar je zelo zanimivo, niti drug vidnejši predstavnik samih avtonomistov poslanec Riccardo Lombardi. Ta je dejal, da udeležba socialistov pri vladi nujno izhaja iz dejstva, da bodo čez deset in zlasti čez pet let nastale v italijanski družbi takšne spremembe, kakršne so v 100 letih nastale v angleški in francoski družbi. »Novi kapitalizem — je vzkliknil — bo v 10 letih brez socialistov dosegel polno zaposlenost in bo dovolil tudi določeno stopnjo blagostanja, toda viri svobode in dostojanstva delavcev bodo usahnil. Danes pa delavci ne zahtevajo samo več kruha in stanovanj, ampak so predvsem žejni oblasti.«

POGOJI LEVIČARJEV

Tako Nenni kot Lombardi pa soglašata, da socialisti lahko stopijo v skupno vlado z demokristjani in zavezniiki, kajti le na

ta način bodo lahko pričeli izvajati del svojega programa.

Tudi levičarski predstavniki niso — vsaj tako izhaja iz njihovih izjav — na občnem zboru — načelno proti skupni vladi z demokristjani in ostalimi zavezniiki. Postavljajo pa določene pogoje, ki se tičejo predvsem zunanje politike in odnosov s komunisti. Glede zunanje politike trdijo levičarji, da bi morala Italija v okviru atlantskega zavezništva razvijati nevtralno politiko in se zavzemati proti jedrski oborožitvi Zahodne Nemčije, čeprav bi bila takšna oborožitev le posredna. Zato nasprotujejo tudi ameriškemu načrtu o »večstranski jedrski sili«, se pravi o načrtu, da bi vse atlantske države razpolagale s skupno jedrsko silo, ki bi bila tudi pod skupnim nadzorstvom.

Glede odnosov s komunisti so levičarji mnenja, da je za socialiste nesprijemljiva zahteva demokristjanov, češ da bi morala sredinsko-levičarska vlada odstopiti, če bi kak njen zakonski predlog bil v parlamentu odobren tudi z odločilnimi glasovi komunistov.

SPREJETA RESOLUCIJA

Na ta in druga vprašanja pa najdemo odgovor v resoluciji avtonomistične struje, ki je bila v torek odobrena z večino glasov. Zanj je glasovalo nekaj nad 57 odstotkov odposlancev, medtem ko se je za resolucijo levičarske struje izjavilo nekaj nad 39 odstotkov odposlancev. V novem osrednjem odboru imajo avtonomisti 59 mest, levičarji 40, sredinci pa 2 mesti.

V pričakovanju novih dogodkov

Resolucija je zlasti zato važna, ker vsebuje pogoje za pristop socialistov v skupno vlado z ostalimi tremi strankami. Gre v glavnem za te pogoje: 1. sporazum med prizadetimi strankami o načrtovani gospodarski politiki in o politiki strukturnih reform, pri čemer prihajajo v poštev v prvi vrsti kmetijstvo, šola in urbanistika; 2. nova politika, ki naj omogoči preosnovo sedanje velike kmetijske posesti in zlasti splovinarstva. Socialisti bodo zahtevali odpravo splovinarstva in ustanavljanje male in srednje kmečke posesti; 3. ustanovitev avtonomnih dežel, kot predpisuje ustava. Dežele naj se ustanovijo, četudi se prej ne reši vprašanje njihovega političnega vodstva. Kot znano, zahtevajo

demokristjani, naj se socialisti pred izvedbo tega člena ustave uradno obvežejo, da ne bodo v tej ali oni deželi sestavljali skupnih deželnih vlad s komunisti; 4. reforma javne uprave, pri čemer je treba zlasti odpraviti korupcijo in druge sedanje neurednosti; 5. pospešitev znanstvenega raziskovanja in preosnova sedanjega šolskega ustroja; 6. korenita reforma socialnega skrbstva, tako da bodo vsi državljani ne glede na dohodek deležni njegovih ugodnosti; 7. vlada naj v okviru atlantskega zavezništva, katerega obstoj pa ne more postati predmet razprave, vodi takšno zunanjo politiko, ki bo v skladu z internacio-

RADIO TRST A

• NEDELJA, 3. novembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenske skladbe tržaških avtorjev; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Sveti Just«, legenda (Drago Petkovšek), igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmeki tedna v naši deželi; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.45 Tržaški ljudski motivi in napevi; 18.00 Radijska novela — Venceslav Bole: »Dvakrat poročena« (Priredba M. Jevnikar); 21.00 Folklor z vsega sveta.

• PONEDELJEK, 4. novembra, ob: 9.00 Praznična matineja; 10.00 Vojaške pesmi iz prve svetovne vojne; 12.15 »Evropa 1918« — pregled položaja in dogodkov; 14.45 Karakteristični ansambli; 16.00 »Človek in pol«, radijska drama (po romanu Iva Sorlija napisal Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 18.30 Skladbe za godalne kvartete in kvintete; 19.15 Radijska univerza: Sveta brata Ciril in Metod. Dr. Angel Kosmač: »Bogoslužje in misijonska metodika Cirila in Metoda«; 21.00 Giulio Viozzi: Poganski kamen, opera v treh dej. Orkester Tržaške filharmonije in Zbor gledališča »G. Verdi« v Trstu. Približno ob 21.30 Opera, avtor in njegova doba (Gojmir Demšar).

• TOREK, 5. novembra, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiu: Osnovi tečaj; 18.30 Jugoslovanska sodobna simfonična glasba; 19.15 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Pregled italijanske dramatike (J. Peterlin in J. Tavčar); 21.50 Slovenski solisti. Koncert klavirskega dua Gojmir Demšar in Erminij Ambrozet. W. A. Mozart: Sonata št. 4 v C-duru.

• SREDA, 6. novembra, ob: 11.45 Jugoslovanski pevci in orkestri; 12.15 Zgodovinske zanimivosti; 13.30 Izbrali smo za vas; 19.00 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije; 19.15 Higiene in zdravje; 20.30 »Delirij«, radijska drama (Diego Fabri - Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 22.30 Sodobna glasba.

• CETRTEK, 7. novembra, ob: 12.15 Podobe iz narave; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.15 »Potovanje na Mesec«, dramatizirana zgodba (Ch. Chilton - M. Javornik), igrajo člani RO; 21.00 Simfonični koncert Tržaške filharmonije. Približno ob 21.30 Josip Tavčar: Povojna poljska dramatika.

• PETEK, 8. novembra, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.30 Solisti Julijske krajine in Furlanije. Koncert baritonista Claudia Strudthoffa, na kitaro spremlja Bruno Tonazzi. Na sporedu so samospeli Batailla, Thysiusa, Besarda, Giulianija, Spohra, Kreutzerja in Schuberta; 19.15 Radijska univerza — Leonida Rosino: Vesolje okrog nas: »Prve raziskave zvezd v Rimski cesti«; 20.30 Gospodarstvo in delo (E. Vršaj); 21.00 Koncert operne glasbe. Približno ob 21.30 Znanost in tehnika — Slavko André: »Nove ideje v stavbarstvu«.

• SOBOTA, 9. novembra, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Po tujih krajih; 14.40 Tria Mc Guire Sisters in Savinja; 15.30 »Krokodil v mestu«, radijska drama (Gluco Fonzana - Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarji o Vesoljnem cerkvenem zboru; 19.15 Družinski obzorik; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Moški zbor iz Jazbin, ki ga vodi Zdravko Klanjšček; 21.00 Za smeh in dobro volje (Danilo Lovrečič).

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 3. novembra, nedelja: Just, Silva
- 4. novembra, ponedeljek: Karel, Drago
- 5. novembra, torek: Zahar, Emerik
- 6. novembra, sredo: Lenart, Ratislav
- 7. novembra, četrtek: Zdenka, Engelbert
- 8. novembra, petek: Bogomir, Bogo
- 9. novembra, sobota: Nevenka, Orest

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Pogoji za vstop v sredinsko - levičarsko vlado

(Nadaljevanje s 1. strani)

nalističnimi in nevtralističnimi načeli socialistične stranke.

Kar zadeva vprašanje večstranske jedrske sile, je v resoluciji rečeno, da se socialisti strinjajo s stališčem angleških laburistov. Problem — pravijo — je politične in ne vojaške narave in je treba pri njegovem reševanju upoštevati tudi možnost, da se v Evropi ustanovi brezjedrska področja, kar bi med drugim pripomoglo k ureditvi nemškega vprašanja.

SKUPNI BOJ NEMOGOC

Glede odnosov s komunisti resolucija ugotavlja, da je skupni boj (socialistov in komunistov) za oblast nemogoč, ker komunisti še niso razrešili »vprašanja razmerja med socializmom, demokracijo in svobodo«. Komunisti — poudarja resolucija — niso tega naredili niti na ideološkem področju niti v okviru stranke ter države, kakor niso niti rešili vprašanja svoje dejanske neodvisnosti v mednarodni politiki.

Glede na očitek, da socialisti - avtonomisti sprejemajo diskriminacijsko politiko, ki jo v odnosih s komunisti zahtevajo demokristjani, je Nennijev odgovor zelo preprost. »Kakor je za socialiste nesprejemljivo stališče, da bi sredinsko - levičarska vlada mogla uživati odločilno pomoč liberalcev, tako je za demokristjane nemogoče, da bi sprejemali odločilno pomoč komunistov. To ni diskriminacija, temveč svobodna izbira, ki je v večstrankarskem političnem sistemu, kakršen je v Italiji, nekaj povsem naravnega. V ostalem je opo-

Socialistična Švica

V nedeljo so imeli v Švici volitve v državni zbor, ki šteje 200 poslanskih sedežev. Iz volitev so izšli kot najmočnejša stranka socialni demokrati. Dobili so 53 poslancev, dva več kot pri zadnjih volitvah. Druga najmočnejša stranka so svobodomiselniki radika'li s 50 poslanci, sledijo krščanski socialci z 48 izvoljenimi zastopniki, nato pa meščanska stranka z 22 poslanci. Komunisti so si priborili 4 sedeže, to je enega več kot so imeli poprej.

Na sestavo vlade, ki šteje 7 članov, nimajo volitve velikega pomena. Vlado namreč tvorijo prve štiri najmočnejše stranke v razmerju 2:2:2:1. Bistvenih sprememb pa volitve niso pokazale. Velikega zanimanja zanje tudi ni bilo, kar je pač čudno pri demokratično razgledanih Švicarjih.

VOLITVE V AOSTI

V nedeljo in v ponedeljek so bili poklicani k volivnim žaram prebivavci doline Aosta. Vseh volivnih upravičencev je tam 74.454, porazdeljenih na 74 občin. Volivne glasove je oddalo 91,5 odstotka upravičencev, to je za malenkost več kot pri zadnjih volitvah leta 1961.

Volivni izidi so pokazali sledeče številke. Krščanska demokracija je dobila 13 sedežev v deželni zbornici; komunisti 9, valdostanska zveza 7, liberalci 2, po enega pa socialisti, socialni demokrati in en samostojnež. Bržkone se bodo v zbornici povezali komunisti, socialisti in valdostanska zveza, ki bodo na ta način imeli pokrajino v svojih rokah. Možne so pa tudi druge rešitve.

zicija prav tako važna kot vladajoča večina.

To so torej glavni zaključki toliko pričakovanega 35. socialističnega kongresa. Vsa razpravljanja, ali je kongres zares izpolnil pričakovanja, je danes brezpredmetno. Njegovi zaključki tvorijo sedaj predmet razprave vodstev ostalih treh sredinsko - levičarskih strank, ki morajo presoditi, ali na osnovi pogojev, katere postavljajo socialisti morejo pristopiti k skupnim pogajanjem za sestavo vlade. To pa bo v kratkem znano.

KONFERENCA V BAMAKU

V torek so se zbrali v Bamaku, glavnem mestu osrednjeafriške republike Mali, maroški kralj Hasan II., etiopski cesar Haile Selassije in alžirski predsednik Ben Bella. Namen sestanka je, poiskati miren način za poravnavo oboroženega spora med Marokom in Alžirijo. Abesinski cesar nastopa kot posrednik.

Vzroki spopada so težnje Maroka po alžirskem obmejnem ozemlju od Tindufa do Kolomb Bešara; zase zahteva tudi Mavretanijo v zapadnem delu Alžirije. Na prvem področju, ki je popolnoma puščavsko, leže pod površjem bogati skladi železa in drugih redkih kovin. Maroške čete so v obmejnem ozemlju že precej napredovale. Na obeh straneh se pa kljub vroči vojni kaže želja po miru. Ben Bella je izjavil, da upa priti s konference domov že prvega novembra za državni praznik. Maroški radio pa je razglasil v svet, da ne bo v slučaju vojne ne premagancev ne zmagovavcev. Porazeno bo le bratstvo med sosednjima narodoma, zmagovavka bo pa le blaznost.

V ARHIV!

Pred tremi leti je močno razburilo vso italijansko javnost odkritje, da so se pri gradbi velikanskega letališča v Fiumicinu pri Rimu dogajale poverebe državnega denarja. Stroški za gradbena dela so narastli preko proračuna za velike milijarde. V zadevo s slabim upravljanjem javnega denarja so bili zapleteni tudi nekateri znani politiki in poslanci.

Postavljena je bila posebna preiskovalna komisija pod vodstvom liberalnega poslanca Bozzija. Ugotovila je sicer napake v knjigovodstvu, a je podala poročilo, da ni nihče od vodstva gradbenih del za letališče osebno nič zakrivil. V februarju lanskega leta so prišle na mizo preiskovalnega sodnika nove ovadbe. Zaslišanih je bilo vse po mo priči, a zopet niso mogli nobenemu dokazati osebne krivde. Preiskovalni sodnik je zatorej sklenil, naj se zadeva »škandal Fiumicino« spravi v arhiv. Saj ne bo ne prvič ne zadnjič, ko ni mogoče izslediti krivcev, zlasti če so na visokih položajih.

ŠKODA ZARADI ORKANA

Nedavni huragan je povzročil na nasedih kakaa na Trinidadu in na Tobagu tako škodo, da je za zdaj Tobago po izjavah tamkajšnjih gospodarskih krogov sploh izločen kot izvoznik in pridelovalec kakaa. Huragan pa je opustošil tudi eno izmed treh glavnih kakaonih področij na Trinidadu. Škoda na kakaoni letini cenijo na dva milijona funtov šterlingov.

Ob spomenu rajnih

Pred vrati večnosti

Urni vrtnec človeškega življenja, vsakdanja borba za kruh, denar, čast in oblast zastrejo zemljanu le prepogosto misel na onstransko življenje. Ob prazniku in spominu na vse mrtve se pa le vsaj enkrat na leto nekaj zgane v človeku, da se vpraša, čemu vse to hlastno beganje za minljivim.

Vprašanje, ki se morda porodi le enkrat na leto v človeku, se pa nagromadi kot orjaška gora pred njim, ko mu oči že zgubljajo življenjski lesk. Takrat preleti njegov spomin v bliskoviti naglici, morda le nekaj sekund, vse njegovo življenje. V poslednje besede zgosti mnenje o svojem življenjskem popotovanju in se največkrat zave, da ni znalo ubrati prave smeri.

Zgodovina je zapisala zadnje besede nekaterih velikih mož, iz katerih se odsvita njih duševnost v jasni ali medli luči. Iz velike izbire ponovimo le nekaj misli in izrekov zgodovinskih osebnosti na pragu večnosti.

Velikemu filozofu Hebbelu je v smrtnih trenutkih dozorelo jasno spoznanje: »Smrt šele pokaže človeku, kaj je.«

Zresnila je tudi jedkega modreca Voltairja, ki se je poslovil od prijateljev: »Zdaj pa je čas, da postanemo resni.«

Napoleonu se je pa še v smrtnih izdihih mešalo o slavi in mogočnjaštvu. »Moj Bog... Francija... armada...« so bile zadnje besede.

Državnik in kardinal Mazarin, še poln dejavne sile in življenjske radosti, je žalosten vzdihnil: »O, moja uboga duša, kam že greš?«

Francoski revolucionar Mirabeau je daroval pred smrtjo zlato uro prijatelju z besedami: »Vzemi jo. Ura kaže čas, jaz pa odhajam v brezčasno večnost.«

Do konca je ostal cinik sloviti politični kameleon Talleyrand. Prijatelji so mu ob smrtni postelji prigovarjali, naj poskuša zakašljati. Ni šlo. »Pa zažvižgajte, knez, in dokažite, da ste še pri življenju.«

Z zaničljivim nasmehom jih je zavrnil: »Morda bi se mi posrečilo, a na koncu vse komedije bi govorili, da sem vas izžvižgal — čeprav bi vi to zaslužili.«

Prijateljsko šaljiv pa je bil zadnji dan življenja veliki humorist Viljem Busch. Prijatelje je takole potolažil: »Ljubi moji, nikoli se ne boste za menoj tako jokali, kakor sem vam jaz povzročil smeha.«

Svojevrsne so Goethejeve zadnje besede »Več luči!«

O francoskem mislecu Bertrandu Tristanu govore, da je hodil nekaj dni pred smrtjo ves zamišljen po pariških ulicah. Na vprašanje, kaj ga tako vznemirja, je odgovoril: »Mislim, da bom moral kmalu umreti, pa mi ne šine nič pametnega v glavo, kar bi vi zabeležili kot moje zadnje besede.« Koga je hotel s tem osmešiti?

Ponižen in preprost je pa bil zadnji vzdihljaj svete Terezike: »Moj Bog... jaz Te ljubim.« Besede, ki kažejo malo, a gotovo pot preko groba...

Poziv k združitvi

V baziliki sv. Petra v Rimu so obhajali v nedeljo velike svečanosti vpričo velike večine koncilskih očetov. Papež Pavel VI. je proglasil za blaženega italijanskega redovnika Domenika della Madre di Dio, ki je deloval večino svojega življenja na Angliškem. Po njegovem prizadevanju je prestopil v katoliško cerkev bivši anglikanec in poznejši sloviti kardinal John Henry Newman.

V svojem nagovoru po proglasitvi blaženega je papež naslovil na vso anglikansko cerkevno ločino poziv, naj se združi s katoliško Cerkvijo. »To vabilo,« je rekel sv. oče, »prihaja iz srca vsega vesoljnega cerkvenega zbora in vsi katoličani imajo vročo željo, da se Anglija vrne k Cerkvi.«

Kot je znano, imajo anglikanci odlične zastopnike na koncilu, ki so stalno prisotni pri vseh generalnih sejah.

V ponedeljek je poudaril isto misel o vrnitvi vseh kristjanov v en hlev tudi kardinal Suenens. V baziliki je papež daroval slovesno mašo v spomin na peto obletnico izvolitve njegovega prednika Janeza XXIII. Belgijski kardinal Suenens je imel po maši blesteč spominski govor. Podčrtal je zlasti skrb pokojnega papeža za koncil, in njegovo preroško gledanje na bodočnost, kateremu bo sedanji papež dal obliko in

trdno strukturo. Še prav posebna pa je bila, po kardinalovih besedah, ljubezen prejšnjega papeža do vseh kristjanov različnih veroizpovedi; on je visoko dvignil misel o človeškem bratstvu, o socialni pravičnosti in o miru po vsem svetu.

Papež je kardinala po govoru prisrčno objel, po vsem velikanskem svetišču je pa odmevalo gromovito ploskanje.

»SVETILNIK ITALIJANSTVA«

V soboto je tržaška univerza obhajala 25. obletnico svoje ustanovitve. Ob tej priložnosti je bila v veliki dvorani vseučilišča slovesnost, med katero je bil podeljen predsedniku republike Segniju častni doktorat iz političnih ved. Segnija so sprejeli člani akademskega zbora, predstavniki oblasti in večje število študentov. Ko je predsednik s soprogo stopil v dvorano, je godba zagrnila državno himno, katero so v zboru peli tudi udeleženci slovesnosti. Manjša skupina študentov pa je po zaključeni državni himni zapela na isto melodijo skrajno žaljivo in sramotilno popevko na račun jugoslovanskega državnega predsednika.

Iz Rima je Segni poslal brzojavko, v kateri pravi, kako ga je odlikovanje presunilo in pomnožilo »slavo univerze kot svetilnika italijanstva v najbolj italijanskem Trstu.«

Eksplodija v vesoljstvu

Ameriškim zvezdoslovcem se je posrečilo izredno odkritje v gibanju oddaljenih svetov. Fotografirali so eksplozijo zvezdne meglenine M 82. Meglenina je podobna naši Rimski cesti, ki obsega na milijone zvezdij. M 82 pa je oddaljena od nas 10 milijonov svetlobnih let (ena svetlobna sekunda znaša 300.000 kilometrov). To število pomnožite s 60, da dobite minute; še s 60, da zračunate ure, potem s 24 za dneve in še s 360 za leto. Vse to še z desetimi milijoni. Zdaj si pa predstavljajte neznanško daljavo tiste rimske ceste. Eksplozija se je izvršila pred enim in pol milijonom let; svetlobni žarki od tiste točke so predrveli vesoljske razdalje do nas komaj letos. Snov eksplozije se pa oddaljuje od jedra s hitrostjo 8300 kilometrov na sekundo.

Kako majhen je še človek spričo neizmerne vesoljskega kljub svojim astronautskim poletom!

OLIMPIJSKE IGRE V MEHIKI

Pred kratkim se je zbral na sejo v Baden-Badenu mednarodni odbor za olimpijske igre. Njegova naloga je bila, izbrati mesto za 19. mednarodno poletno olimpiado, ki je določena za leto 1968. Izmed 58 odposlancev se jih je 30 odločilo, naj se vrše igre v mehiškem glavnem mestu.

Za to čast so se potegovala še druga mesta, in sicer francoski Lyon, argentinsko glavno mesto Buenos Aires in ameriško mesto Detroit.

Kot je znano, se bodo poletne olimpijske igre za leto 1964 odigrale v Tokiu. Za zimске v prihodnjem letu je pa izbran Innsbruck na Tirolskem.

Združena Irska

Irski narod vodi že več kot pol stoletja borbe, da bi se ves irski otok združil v enotno republiko. Po ustavi irske republike, ki se je ločila od Velike Britanije, pripada tudi severni del ali Ulster Irski. Dejansko je pa ta kos zemlje, ki meri 13.000 in pol kvadratnega kilometra s poldrugim milijonom prebivalcev, še vedno priključen Angliji.

Irski ministrski predsednik Lemase je zato naredil korake pri Organizaciji Združenih narodov, da bi Irska spet dobila Ulster. Irci utemeljujejo svoje želje s trditvijo, da če je Anglija odpravila kolonializem drugod, čemu vztraja pri njem na irskem otoku, ki leži blizu Anglije. Severna Irska mora prav tako dobiti pravico samoodločbe kot na primer afriški narodi.

LEDENIKI V NAJEMU

Marsikaj na svetu se že daje v najem, da se pa gorski ledeniki oddajajo za denar v turistične namene, se je pa menda zgodilo prvič te dni. Pogodbo je sklenilo županstvo francoske obmejne občine Brancans v Visoki Savoiji z neko italijansko turistično družbo. Ta je prevzela v najem za 100.000 frankov ledenike na gori Aubin, ki leži na francoskem ozemlju. Dohod nanje je pa s te strani izredno težaven, medtem je dosti bolj dostopen vzpon z italijanske meje.

Najemniška družba bo zgradila iz Bardonecchije 18 kilometrov dolgo cesto do ledenika in 3 vzpenjače za smučarje, na vrhu ledenika bo postavila turistični hotel. Računajo, da bo obisk ledenika prinesel desetkrat več dohodkov že v enem letu kot pa bodo veljale vse naprave z najemnino vred.

Tržaškega

TRŽAŠKI OBČINSKI SVET

Na ponedeljkovi seji tržaškega mestnega sveta je prišla v razpravo tudi okrožnica ministrstva za prosveto, ki predvideva, da bodo na tržaški univerzi odslej plačevali znižano šolnino le tisti akademiki, katerih starši nimajo več kot milijon lir letnih dohodkov. Doslej pa je ta meja znašala tri milijone. Svetovavec dr. Pincherle je zato naprosil upravni odbor, naj preko svojega zastopnika v upravnem svetu uni-verze posreduje, da se omenjena okrožnica ne vzame v poštev. Pristojni odbornik je izjavil, da se bo ravnal po tem nasvetu.

O tem vprašanju je te dni dal posebno izjavo tudi rektor vseučilišča prof. Origone. Pojasnil je med drugim, da je po omenjeni okrožnici od upravnega sveta vseučilišča odvisno, če bodo odslej plačevali manjšo šolnino le akademiki, katerih starši nimajo več kot milijon lir letnih dohodkov. Stvar torej še ni dokončno rešena.

Svetovavec Tonel je vprašal župana, ali ne smatra za potrebno, da bi vprašanje tržaške luke, ki očitno nazaduje, proučila posebna parlamentarna komisija, kot sta za svoje pristanišče zahtevala župana Genove in Benetk. Dr. Franzil je odgovoril, da za ustanovitev te parlamentarne komisije nista zaprosila župana, temveč Trgovinski zbornici. V tej zvezi je tržaški župan izjavil, da se je že zanimal pri tukajšnji trgovinski zbornici, naj bi povabila parlamentarno komisijo na obisk tržaške luke.

SLOVENSKI OTROŠKI VRTEC V SREDIŠČU TRSTA

Tržaški župan dr. Franzil je med razpravo o občinskem proračunu zagotovil svetovavcu Skupne slovenske liste dr. Simčiču, da bo občinska uprava ustanovila še v teku letošnjega proračunskega leta slovenski otroški vrtec v središču mesta.

V skladu s tem zagotovilom sta dve prizadevni učiteljici sestavili prošnjo ter zbrali podpise staršev določenega števila otrok, ki je potrebno za otvoritev novega vrtca. Prošnjo s podpisi sta že izročili na županstvu.

Nato se je zgledal pri županu svetovavec dr. Simčič, ki je prošnjo podprl ter se zavzel, naj bi čimprej odprli novi vrtec. Dr. Simčič se bo v kratkem sestal s pristojnim odbornikom za šolske zadeve ter z njim proučil podrobnosti ustanovitve.

Med razgovorom z županom se je svetovavec Skupne slovenske liste zanimal tudi za zadevo prostorov slovenskega otroškega vrtca pri Svetem Ivanu. Župan mu

je zagotovil, da bo slovenski otroški vrtec imel tudi v bodoče svoje prostore zraven tamkajšnje slovenske osnovne šole.

VABILO STARŠEM

V bližnji bodočnosti bo v središču Trsta otvorjen slovenski otroški vrtec. Tržaški občinski odbor je že dal zadavno zagotovilo, pred nekaj dnevi je pa bila vložena prošnja za otvoritev. Zato vabimo slovenske starše, ki biva-jo v širšem mestnem središču in imajo otroke godne za vrtec, naj to čimprej sporočijo osebno ali po telefonu uredništvu Novega lista v ulici Martiri della Libertà (ul. Commerciale) 5/1 tel. 28-770. Urad je odprt vsak delavnik od 9. do 12. ure. Tega ni treba, da store starši, ki so podpisali prošnjo za otvoritev vrtca. Za dodelitev prostorov, opreme in osebja novemu vrtcu je treba namreč nujno najprej vedeti, koliko otrok ga bo obiskovalo.

Gropada:

DOBILI SMO SE ENO UČITELJICO

Kakor je že poročal Novi list, je pred nekaj tedni obiskalo odposlanstvo gropajskih mater namestnika šolskega skrbništva ter zahtevalo namestitev še tretje učne moči na osnovni šoli v Gropadi. Namestnik šolskega skrbništva je našo zahtevo takrat zavrnil, češ da je pri nas premalo učencev za nastavitve tretje učne moči. Zato smo bili Gropajci toliko bolj presenečeni, ko se je pretekli teden pojavila na naši šoli še ena učiteljica ter prevzela pouk v tretjem razredu. Tako bodo na naši šoli kakor v preteklosti tudi letos poučevale tri učiteljice. Šolskemu skrbništvu izrekamo priznanje, da je spoznalo upravičenost naše zahteve ter spremenilo svoj prvotni krivični ukrep.

POROKA NA KATINARI

V nedeljo sta v župni cerkvi na Katinari sklenila življensko zvezo g. Drago Štoka in gđc. Minka Lovrenčič. Ženin je naš znani prosvetni delavec v društvih in na radiu. Prav tako poznamo nevesto iz njenega prosvetnega udejstvovanja pri Slovenskem o-dru in na radiu. Priljubljenemu mlademu paru želijo prijatelji in znanci mnogo sreče in blagoslova na življenjski poti. Tem voščilom se pridružuje tudi Novi list.

Poroka je bila s slovesno peto mašo, ki jo je daroval katinarski župnik gospod Miklavc, na kuru pa je pel izredno ubrano katinarski cerkveni zbor, v katerem je več let pela tudi nevesta in ga vodi nevestin oče. Tako je bil ta dan praznik kar za vso katinarsko slovensko skupnost.

TEČAJ ZA PEVOVODJE IN ORGANISTE

V okviru Zveze cerkvenih pevskih zborov bo novembra PEVOVODSKI TEČAJ. Na njem bodo podani osnovni nauki iz zborovske korepetitije, fiziologije, pravorečja, dirigiranja in liturgije.

Tečaj bo v Trstu, ul. Donizetti 3, v dnevih: 3. novembra ob 18. uri ter 4., 7., 12., 13. in 14. novembra ob 20. uri.

PRISPEVKI ZA KMETOVAVCE

Kmetijsko nadzorništvo v Trstu soproča kmetovavcem naslednje:

1. Sprejemajo se prošnje za nakup odbranega semena pšenice. Prispevek Kmetijskega nadzorništva znaša največ 50% nakupne cene in ga bodo podeljevali, dokler ne bo izčrpana v ta namen že vnaprej določena vsota. Vsak kmetovavec pa lahko zaprosi za nakup enega stota odbranega semena po znižani ceni.

2. Enak prispevek (50% nakupne cene) je določen tudi za nakup trt sadik — divjak in cep-ljenk — ter za nakup sadnega drevja (češenj, mandeljnov, orehov, marelic, hrušk in češpelj). Naročiti je treba najmanj 100 trtnih sadik ali 25 sad-nih drevesc.

3. Dokler ne bo izčrpana vnaprej določena vsota, se sprejemajo prošnje: a) za nakup odbranih semen površin (brezplačno — pravico do tega prispevka imajo le tisti kmetovavci, ki oddajajo svoje pridelke na trg); b) za nakup čebulic tulipancv, narcis, hijacint, iris in sadik vrtnic-cep-ljenk. (Prispevek znaša 50% nakupne cene, vsakdo pa mora naročiti najmanj 250 čebulic posamezne vrste cvetlic ali najmanj 50 vrtnic); c) za nakup melitozija za zimsko krmiljenje čebeljih družin. (Prispevek znaša 40% nakupne cene); d) za nakup čebelarskega o od'a in sečobnih panjev. Ta prispevek znaša 30% nakupne cene.

—0—

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo, 3. t. m., ob 17.30 v Prosvetni dvorani

na Opčinah

Jože Javoršek — William Shakespeare

»IZ TAKE SMO SNOVI KOT SANJE«

Koncertna uprizoritev

Beneška Slovenija

MLEKARSKO ZADRUŽNISTVO V VIDEMSKI POKRAJINI

V videmski pokrajini imajo 625 mlekarskih zadrug oziroma sirarn. Od 187 občin, kolikor jih je v pokrajini, samo v 13 občinah ni mlekarske zadruge, v vseh ostalih je vsaj ena, pa tudi več. Tozadevne številke so:

V 34 občinah je po ena, v 32 sta po dve, v 35 so po tri, v 23 po 4, v 16 po 5, v 11 po 6, v 13 po 7, v 3 po 8, v 4 po 9, v 1 po 10, v 1 po 11, v 1 po 12.

Glede količine dnevnega mleka so številke naslednje:

194 mlekarn po 1-5 q, 187 6-10 q, 142 11-15 q, 54 16-20 q, 28 21-25 q, 12 26-30 q, 6 31-35 q, 1 36-40 q, 1 41-45 q.

Vse mlekarske zadruge so razpolagale v letu 1962 z 2.210.703 stoti mleka, ki je po skromni ceni 48 lir za liter predstavljalo izkupiček nad 10.611.374.400 lir.

TIPANA

Na zadnji občinski seji so se spomnili občinski možje pod predsedstvom župana Viktorja Novaka (Noacco) z enominutnim molkom vseh žrtev pri Vaiontu. Sklenili so tudi, da se bodo zbirali prispevki za ponesrečence.

Nato so izvolili občinsko gradbeno komisijo, ki bo delovala 4 leta. Lojze Sedole in Srečko Tomasin sta pa določena kot predstavnika v Porodniško zadruge v Nemah. Sprejet je bil tudi dodatni načrt za osnovno šolo v Platiščih. Težka je bila razprava o razlastitvi zemljišč, da se omogoči razširitev ceste v Brezje.

Občina si bo morala izposoditi tudi 8 milijonov lir za kritje občinskega pri-manjkljaja. Menimo, da bi morali občinski možje staviti tudi nove predloge, da se

Dr. VRTOVEC JOŽE (Jr.)

SPECIALIST

za ustne in zobne bolezni

ASISTENT

NA ZOBOZDRAVNIŠKI

UNIVERZITETNI KLINIKI V PADOVI

Trst, Ul. Mercadante 1/I.

Vogel Ul. Carducci, Ul. Milano

Tel. 68-349

ZAMENJAVA ZEMLJIŠČ

Neverjetne težave se še vedno pojavljajo pri zamenjavi zemljišč, ki so last italijanskih državljanov na jugoslovanskem ozemlju ob sosedni meji. V okolišju Vrtojbe, Bilj in Mirna nameravajo jugoslovanske oblasti razlastiti približno 16 ha zemlje, katerih posestniki so italijanski državljani. Tisto zemljo nameravajo arondirati z drugimi zemljišči zaradi uspešnejšega obdelovanja v kmečkih zadrugah. Italijanski lastniki pa naj bi dobili v zameno podobna zemljišča tostran meje ali pa odškodnino. Način zamenjave in še bolj odškodnine se jim pa ne zdi zadosten. Tozadevna pogajanja se vlečejo že nekaj časa.

Danes teden je prišel na sedež goriških neposrednih obdelovavcev italijanski generalni konzul v Kopru Zecchin s skupino strokovnjakov, ki so natanko pregledali zemljišča, ki bodo prišla v poštev za razlastitev. Prizadeti lastniki pa niso bili zadovoljni, kljub temu da ponujajo z jugoslovanske strani 24 ha za zameno. Gre pač za kakovost zemljišč, katera bodo dobili v zameno, za njih lego in možnost pristopa. V prihodnjih dneh bodo poklicani lastniki tistih zemljišč na Zvezo obdelovavcev, kjer bo mogel vsak lastnik obrazložiti svoje želje in zahteve. Zelo težko bo vsem ustreči in se bo vsa zadeva bržkone še precej zavlekla.

- Ranalska dolina

omili slabo gospodarsko stanje v občini in da se zagotovi košček kruha vsem vaščanom na domači zemlji.

RAJBELJ

Vprašanje o zgradbi posebnih podjetij in naprav za predelavo cinkove in svinčene rude iz rajbeljskih ležišč je spet prišlo v široko razpravo javnosti.

Kot je že znano, je prešla uprava rajbeljskega rudnika dne 30. junija iz rok dotedanje družbe »Raibl - Pertusola« v lastništvo družbe AMMI. Nova družba ima svoj sedež in svoje glavne interese na Sardiniji. Tam namerava tudi postaviti obširne naprave za predelavo cinka in svinca. Pri tej rudniški družbi je udeležena tudi država.

V korist gospodarstva Furlanije in nove dežele bi pa bilo, če bi se predelovanje rude omogočilo kje blizu rudnika. Na ta način bi se pocenili stroški, ker bi odpadel prevoz na Sardinijo, obenem bi pa dobilo zaposlitev tudi dosti domačih delavcev. Rajbeljski rudnik ima že sedaj letno zmogljivost 60.000 ton surove rude. Povečati jo pa more še na 80 do 85.000 ton. Možnost dela in obstanka rudnega izkoriščanja je torej zagotovljena še za dolgo dobo.

Kot smo že rekli, so pa nekateri politični ali osebni nagibi povzročili, da bo rudnik okrnjen, ker se ne bo mogel celotni postopek predelave izvršiti doma, ampak morda na Sardiniji.

Prav zato so se v ponedeljek zbrali v Vidmu na sedežu Trgovinske zbornice zastopniki pokrajinskih gospodarskih ustanov. Sprejeli so resolucijo, v kateri pozivajo vlado, naj poskrbi, da ne bo trpelo gospodarstvo nove dežele Furlanije-Juljske krajine škode, če se bo preneslo predelovanje naših rud z domačih tal.

RUPA

V soboto okrog enajste ure dopoldan je malo manjkalo, da se ni pripetila pri nas smrtna nesreča. Kamionist Lado Pahor je vozil poln tovornjak peska skozi vas proti hiši »pri Durčkovih«. Njih hiša in še dve drugi stoje ob stranski cesti. Pot je zelo slaba in ima mehko cestišče. Tovornjak je privozil že kakih 100 metrov do omenjene hiše, kjer bi moral razsuti svoj tovor. Kar naenkrat se je začela udirati zemlja pod kolesi in voz se je nevarno nagnil proti 3 metre visokemu zidu nad dvoriščem Durčkovih. Zid pa ni vzdržal teže in se je s tovornjakom vred zrušil skoro 3 metre globoko na dvorišče.

K sreči se Pahorju, ki je obenem lastnik kamiona, ni pripetilo nič hudega. Prava sreča je pa bila, da ni bilo na dvorišču prav tisti hip nobenega od domačih, sicer bi še koga pomečalo. Vozilo, ki ima precej poškodovano kabino, so morali z žerjavi odstraniti.

Ta nesreča je prav kot opomin tistim, ki bi morali skrbeti za občinske ceste, a se ne spomnijo svoje dolžnosti. Omenjeno pot so si morali domačini sami popravljati, češ da je zasebna. Zemljiški izvedenec je pa sedaj točno dognal, da je občinska. Kdaj se bodo torej za to poklicani možje pobrigali? Ali bo potrebna poprej res še kaka smrtna nesreča?

Dostikrat smo se pritožili tudi glede opečnega zidu »pri Poldiču« na glavni cesti v vas. Vedno grozi, da se bo porušil. Tam bi bilo potrebno urediti in zmanjšati ovinek.

Upamo, da bodo imele te blagohotne besede kaj uspeha.

SOVODNJE

Nekdanja naša kmečka vas ima danes popolnoma drugačno lice. Pogostokrat se menimo, da jih je ostalo od prejšnjih družin, ki so se bavile izključno z obdelovanjem njiv in vrtov, danes le še kakih pet.

Večina Sovodencev in okoličanov je zaposlenih v obeh tovarnah, ki dajejo kraju že na pol industrijsko lice. V tkalnici in v kartonaži sta na delu skoro dve tretjini domačinov. Človek bi bil vesel tega gospodarskega izboljšanja v občini, a vse je bolj navidez kot pa v resnici. Delavske razmere v tkalnici, ki zaposluje okrog 180 moči, so še vedno neurejene. Večina delavskih naporov za izboljšanje svojega stanja se izjalovi ob neodjenljivosti lastnikov. Prizadete so posebno delavke, ki se morajo podvreči celo nočni izmeni, čeprav je takšno delo po obstoječih predpisih prepovedano. Zgodi se, da se delovni urnik podaljša kar samovoljno v nočne ure. Notranja komisija, katere skoraj ni, si ne upa ali ne more nastopiti.

Stavbno gibanje v vasi je pa še precej živo. Dograjeno bo v kratkem času novo poslopje domače posojilnice na prostoru ob koncu igrišča. Zida se tudi nekaj novih stanovanjskih hiš. Večino teh del opravlja domače stavbno podjetje Tomšič, ki hvalvredno zaposluje večinoma domačine.

Pritoževati se pa moramo še vedno na tisti del ceste od zadnjih štandreških hiš

Iz Goriške

do Kamna. Približno poldrugi kilometer je dolg tisti kos, po katerem pešočimo ali se vozimo v prahu in v blatu. Menda je tisti del poti prava pepelka; pokrajina samo obljublja, da ga bo asfaltirala, obe občini goriška na zgornjem koncu, naša na spodnjem pa menda nista dolžni brigati se zanjo. Tako bo ostalo vse pri starem.

Morda pa bo občina le kaj segla v blagajno, ker upa, da bo od nove samostojne proste cone dobila kaj dohodkov. Ministrstvo je že izdalo tozadevno odločbo na prizadevanje senatorjev Bonacinija in Vallaurija.

ŠTMAVER

Prejšnji teden smo se udeležili pretresljivega pogreba. Na zadnji poti smo spremljali domačina Josipa Ferija, ki se je smrtno ponesrečil v četrtek ponoči na klanecu pri kraju Bolzanetto Vicentino. Mladi mož, star komaj 39 let in bivajoč onkraj meje, je krmaril težko obložen tovornjak. Nesreča, ki še ni prav natančno pojasnjena, se je menda zgodila tako, da je od zadaj trčilo vanj drugo tovorno vozilo. Šoferja in spremljevalca, 28-letnega Antona Makuca iz Števerjana, je vrglo iz kabine. Medtem ko je Makuc padel na mehko v travo in se je le lažje poškodoval, je nesrečni Feri treščil na asfalt prav v tistem hipu, ko je privozil nasproti drug tovornjak in ga je zmečkal.

Ubogi Feri je že v življenju marsikaj pretrpel. Med vojno je stradal v nemških taboriščih. Po vojni je dobil kot zakonsko družico dekle iz Ukrajine. Družina je narastla; štirje otroci so v njej. Feri se je zaposlil kot šofer pri prevoznem podjetju. Zdaj je pa vsa družina tako na naglo zgubila očeta in prehranjevalca. Vsi sosedje sočustvujejo s tako hudo prizadeto rodbino in želijo pokojniku blaženi mir onkraj groba.

S SEJE POKRAJINSKEGA ODBORA

Na zadnji seji je pokrajinski odbor razpravljal o popravilih in izboljšanju cestnega omrežja v goriški pokrajini. Pokrajinska uprava je tudi izdala posebno poročilo o položaju in financiranju naših cest. Pokrajinska blagajna je močno obremenjena z izdatki za medobčinske ceste in za tiste, katere je sprejela lani in letos v svojo upravo. Skupni predvideni stroški za celotni načrt popraviljanja in moderniziranja cest znašajo eno milijardo in 145 milijonov lir. Od te vsote mora prevzeti pokrajinska uprava na svoja ramena 229 milijonov, kar vsekakor ni malo. Kljub finančnim težavam je pa odbor sklenil, da sprejme v svoj načrt 13 medobčinskih cest. Med te spada tudi cesta iz Gorice skozi Sovodnje v Zagraj. Dela so proračunana na 298 in pol milijona lir. Pokrajinska uprava pričakuje tudi ministrske odobritve za dela na cesti Zagraj - Martinščina - Devetaki; ta popravila in asfaltiranje bodo stala 30 milijonov lir.

V razpravi pa je še proračun za pokrajinsko cesto iz Dolenj do Mernika, ki zahteva drugih 100 milijonov lir v breme pokrajini.

Načrtov je torej vse polno in pričakujemo, da se bodo tudi kmalu uresničili.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pesnik Seferis - Nobelov nagrajenec

Svedska akademija znanosti in umetnosti je podelila letošnjo Nobelovo nagrado za književnost grškemu pesniku Georgisu Seferisu. Njegovo pravo ime je Seferiadis. V utemeljitvi je rečeno, da Seferisova pesniška produkcija ni velika, toda zaradi odličnosti svojega stila in miselne globine ter zaradi lepote izraza je postala simbol tistega, kar ostane neuničljivega od helenskega pojmovanja življenja. Kadar beremo Seferisove pesmi, se človek spomni tistega, kar je včasih morda že pozabil: da zemljepisna Grčija ni samo polotok, ampak tudi svet, sestavljen iz tisočev otokov, starodavno pomorsko kraljestvo, nevarni in viharini dom mornarjev. Ta Grčija je stalno ozadje Seferisove poezije, v kateri je občutiti vizijo močne in nežne veličine.

Pesnik Giorgos Seferis je star 63 let. Po poklicu je diplomat. Rodil se je leta 1900 v Smirni, a je moral z drugimi grškimi naseljenci vred zapustiti domače mesto po turški zmagi nad Grki po prvi svetovni vojni. Od leta 1926 je v diplomatski službi. Bil je med drugim veleposlanik v Londonu, Tirani, Beirutu in Ankari. V zadnjih letih je bil veleposlanik v Londonu, trenutno pa ča-

ka v zunanjem ministrstvu v Atenah na novo veleposlaniško mesto. Svoje prve pesmi je objavil leta 1936. Sam se je večkrat označil za modernega Odiseja. Ena njegovih pesniških zbirk pa nosi naslov »Ladijski dnevnik«.

Seferis ljubi samoto, a je po značaju prijazen in ljubezniv človek. Zdaj skromno živi v neki ljudski četrti v Atenah. Izjavil je, da upa, da bo lahko sam odpotoval v Štockholm, da bo prevzel Nobelovo nagrado.

—0—

JULIUS HAY NA ZAHODU

Madžarski pisatelj Julius Hay, ki so ga po madžarski revoluciji obsodili skupno s Tiborjem Deryjem, bo konec tega meseca prvič lahko potoval na Zahod. Obiskal bo najprej Dunaj in nato preživel mesec dni v Zahodni Nemčiji. V tem času bo sodeloval v Hamburgu pri nekem televizijskem filmu. Pozneje bo obiskal še druge zahodne dežele.

FILMSKA SNEMANJA V TRSTU

V Trstu bodo posneli enega izmed težjih prizorov filma »Požar Rima«, ki ga snemajo zdaj v italijansko-jugoslovanski koprodukciji v Zagrebu pod vodstvom režiserja Guida Małateste. Ta prizor bi morali posneti v Rimu na starodavni Appia Antica. Toda zaradi tehničnih težav je režiser sklenil pripeljati svojo igravsko skupino rajši v Trst in bodo tukaj rekonstruirali košček te slavne starorimske ceste.

JEVTUSENKO IN RILKE

Sovjetsko glasilo »Izvestja« je znova objavilo napad na Jevgenija Jevtušenka. Članek nosi podpis Tatjane Tess, ki očita Jevtušenku, da je preveč samozavesten in verjetno tudi lažnjivec, kot naj bi to dokazovala izjava nemškega književnika Enzensbergerja. Kot izhaja iz članka, je Enzensberger na nedavnem leningrajskem kongresu književnikov zaklical Jevtušenku: »Vi ste mi v Nemčiji dejali, da smatrate Rilkeja za njegovimi pesmimi skoraj za svojega učitelja. Tu, v Sovjetski zvezi, sem pa ugotovil, da je bil Rilke le zelo malo prevajan v ruščino. Vi pa ne govorite nemški. Kako naj bi potem bil Rilke lahko vaš učitelj?« Jevtušenko je baje na to vprašanje molčal.

UMRL JE PISATELJ OTTOKAR JANITSCHKE

Pred kratkim je umrl na Dunaju znani avstrijski pisatelj Ottokar Janitschke. Star je bil 80 let. Objavil je osemnajst romanov zgodovinske in biografske vsebine, katere so ljudje zelo radi brali.

Pisal je v literarni tradiciji Petra Roseggerja, odličnega avstrijskega domačijskega pisatelja. Najbolj znani romani Ottokarja Janitschke so »Der Raxkönig«, »Vojvoda Reichstadtski«, »Cesar Franc Jožef« in »Der Napoleonbauer«. Tudi starejša slovenska generacija dobro pozna ta dela.

KONCERT CERKVENIH ZBOROV

V cerkveni dvorani Santa Maria Maggiore v starem mestu je bil v ponedeljek zvečer koncert cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Nastopilo je devet zborov, med njimi tudi slovenski cerkveni pevski zbor iz Šklednja, ki je nastopil pod vodstvom gospoda Dušana Jakomina. Ta zbor se je edini izmed vseh slovenskih cerkvenih zborov na Tržaškem odzval povabilu na ta nastop. Poleg obveznih pesmi »Venj Sancte Spiritus« in »Ave Sanctissima« tržaškega skladatelja Zaccina je zapel še Vodopivčevo »Gledam jo«. Postavil se je — najbrž zaradi trene nekaterih pevcev — nekoliko slabše kot lani, ko je bil prvi.

TRETTA ZBIRKA CHAUNIEROVE

Tržaška pesnica Michelle Chaunier, ki si je ustvarila ime z dvema dobrima pesniškima zbirkama v italijanščini in ki živi zdaj v Vidmu, je izdala pred kratkim v Parizu svojo tretjo zbirko z naslovom »Par la fenêtre«, to je »Skozi okno«. Zbirka je izšla pri založbi »Scorpion«. Njeni prejšnji zbirki je opremil Milko Bambič.

KRATKE KULTURNE NOVICE

• Pri izkopavanju na tako imenovanem arheološkem področju v Ogleju so odkrili te dni mozaik, ki je sestavljen iz številnih raznobarnih geometrijskih likov. V manjšem panelu pa je upodobljen praznično okrašen bik.

Doslej so odkopali samo del mozaika, ki meri najbrž v celoti kakih 25 kv. metrov. Arheologi menijo, da je iz drugega stoletja po Kristusu. Vendar je nekoliko poškodovan. Črno-beli rob je ločen od notranjega barvnega dela po široki zarezi.

• V Parizu je umrl v starosti 65 let znani skladatelj in dirigent Roger Desormière. Ze od leta 1952 ni več nastopal, ko ga je zadela med gostovanjem v Rimu kap. Desormière je bil eden izmed vidnejših pripadnikov tako imenovane »arcueil-ske« glasbene šole, ki jo je ustanovil Erik Satie iz nasprotja do »skupine šestih«, to je do skladateljev Milhauda, Aurica, Dureya, Tailleferreja, Honneggerja in Paulenca. Desormière je dirigiral med drugim orkester Diagevilih ruskih baletov in v prvem povojnem času orkester pariške Opere.

• Dne 15. novembra se bo začel na Dunaju osmi mednarodni teden religioznih filmov. Prireditve se bodo začele s predvajanjem ameriškega filma »Lilje na polju«.

• V Hollywoodu je umrl znani filmski igravec Adolph Menjou, imenovan »gentlemen filmskega platna«.

Nagrajen slovenski etnolog

V Palermu so podelili v soboto zvečer nagrade Giuseppe Pitre za dela o folkloru. Nagrade so imele mednarodni značaj. Prvo nagrado v znesku milijona lir so razdelili med Bertranda Hanisa Bronsona iz Združenih držav in Belgijca De Meyerja, ki je avtor knjige o nizozemskih ljudskih tiskih. Hanis Bronson je bil nagrajen za zbirko angleškoškotskih balad. Drugo nagrado v znesku pol milijona lir je dobila Angležinja Linda Degh za knjigo »Pravljice, pripovedniki in občinstvo«. Nagrajen je bil tudi znani slovenski folklorist Milko Matičetov. Nagrado je dobil za svoj esej »Sežgan in preroben človek«.

POSMRTNA HEMINGWAYEVA KNJIGA

Spomladi bo izdala neka newyorška založba novo Hemingwayevo knjigo, katero je ta pisal prav v času, ko je napravil samomor, 2. julija 1961. Knjiga bo imela naslov »A Movable Feast« (Premični praznik).

Knjiga bo vsebovala galerijo literarnih portretov znanih osebnosti iz pariškega literarnega in umetniškega življenja v 20 letih tega stoletja. Hemingway je, kot znano, takrat živel v Parizu kot nekaj prostovoljni izgnanec, s številnimi drugimi pozneje slavnimi ameriški pisatelji in umetniki. Med ljudmi, ki jih opisuje v teh svojih spominih, so Scott Fitzgerald, Ezra Pound in Gertrude Stein. »A Movable Feast« bo prva Hemingwayeva knjiga, ki bo objavljena po njegovi smrti.

NOVI ROMAN GRAHAM GREENA

Znani angleški pisatelj Graham Green je izdal nov roman z naslovom »A Sense of Reality« (Smisel za realnost). V romanu spet obravnava verski konflikt v svojih osebah. Po besedah nekega kritika bi mogli ob vsebini tega dela uporabiti za Greena madžarski pregovor: »Če imaš Boga za prijatelja, ne potrebuješ sovražnika«. Graham Greene sicer odklanja trditve, da so njegova dela avtobiografska, vendar se glavni konflikt v romanu spet poraja iz misli, da je izguba vere pri posamezniku dokaz za bivanje Boga. Glavna oseba romana je katoliški pisatelj, ki je izgubil vero. Ker pa se ne more izviti iz svojega katoliškega kroga, bi moral vsaj na božični praznik prejeti sveto obhajilo. O sebi misli, da je v njem še toliko katolicizma, da ga prenaša kot bolezen, ne da bi bil bolan. Toda k obhajilu bi moral, a vendar ne more, ker meni, da to ni dopustno, glede na to, da ga je vera zapustila. Nazadnje se odloči za misel: »Tako dolgo, dokler ne bom pristopil k obhajilni mizi, je moje pomanjkanje vere dokaz za obstoj vere. Če pa bi šel k obhajilu in bi se vrnil prazen, potem bi bilo gotovo vsega konec.« Tako se pisatelj trudi opisati, pri tem pa tembolj poudarja na koncu, kako je božja ljubezen usmiljena tudi do najbolj trmastega, če pri tem trpi.

Politika in abstraktne slike

Zaradi ameriške umetniške razstave v Alma-Ati, glavnem mestu sovjetske republike Kazakstana, je skoraj prišlo do resnega spora med obema veleposlaništvoma. Razstava, ki jo bodo v decembru prenesli tudi v Moskvo in nato v armensko glavno mesto Erivan, vsebuje tudi nekaj abstraktnih slik. Sovjetsko glasilo »Izvestja« je sedaj objavilo članek o tej razstavi, v katerem pravi med drugim: »Mi smo za kulturno izmenjavo, ne gre pa, da bi pod takim častitljivim praporom prirejali neko vrsto ideološke prevratnosti in vsiljevali sovjetskemu ljudstvu umetnost, ki mu je tuja«.

Ameriško veleposlaništvo v Moskvi je takoj uradno odgovorilo: »Združene države nimajo namena uporabljati kulturnega programa za kakršne koli prevratne namene. Obžalujemo, da tolmačijo »Izvestja« razstavo v tej smeri«.

Razstava je prirejena v okviru ameriško-ruske kulturne izmenjave in ima seveda samo namen seznaniti rusko in splošno sovjetsko javnost s sodobno ameriško umetnostjo in zlasti z novejšimi strujami. Ravno s svojim napadom na razstavo, pa so zagovorniki socialističnega realizma, te že davno zastarele smeri sovjetske umetnosti, izdali, da vzbuja razstava vsaj veliko zanimanje, če že ne odobravanje v sovjetski javnosti in zlasti v mlajših umetniških krogih, ki so naveličani togega oklepa socialističnega realizma. Gotovo pa je, da bo zmagoval življenje tudi v sovjetski umetnosti, ker je nemogoče za cela desetletja dušiti rast no-

vih poganjkov na veji umetnosti in zatreti vsak novi talent, ki se noče vdati v to, da bi hodil po shojenih stezah in pokorno priključeval starim mojstrom, ki bi radi ovekovečili svoje nazore o umetnosti.

SMRT KATOLISKEGA ČASNIKARJA

V Parizu je umrl znani katoliški časnikar Francisque Gay, ustanovitelj dnevnika »L'Aube« in krščanskega demokratičnega gibanja. Doživel je 78 let. Bil je eden najuglednejših francoskih časnikarjev in je igral veliko vlogo v političnih in drugih organizacijah francoskih katoličanov. Začel je kot dopisnik raznih francoskih katoliških listov ter si s svojim peresom in političnim delom kmalu pridobil ime. Leta 1932 je ustanovil dnevnik »L'Aube«, ki je postal glavno glasilo francoskih katoličanov v politiki, kot uradni list Francoskega republikanskega gibanja, ki je sorodno italijanski in nemški Krščanski demokraciji. Med zadnjo vojno je Francisque Gay aktivno sodeloval v odporiškem gibanju, po osvoboditvi Francije pa je spet prevzel uredništvo dnevnika »L'Aube«. Postal je tudi visok funkcionar ministrstva za informacije v prvi vladi generala De Gaulle po osvoboditvi. Leta 1945 je bil izvoljen za poslanca, nato pa je bil imenovan za ministra brez listnice v De Gaullovi vladi. Bil je minister še v dveh naslednjih vladah, nato pa je bil do srede leta 1949 veleposlanik v Kanadi, nakar je stopil v pokoj.

GOSPODARSTVO

Letos rjavijo vsa vina

O porjavenju letošnjih vin smo sicer že pisali, a ne dovolj, ker se nismo zavedali, da je letos ta vinska napaka splošna. Nič ni pomagalo navadno žveplanje sodov, ki je druga leta preprečilo rjavenje. Kdor ni ob trgatvi že grozdju ali moštu dodal zadostne količine žveplenokislega amonijevega fosfata (solfosfata amonionico) ali tekočega žveplovega dvokisa (acido solforoso) ali kalijevega metabisulfitu (metabisulfito potassico), ima vino, ki na zraku porjavi. Vreme pred trgatvijo in po njej je preveč podpiralo razvoj plesni, ki so napadle grozdje. V takem grozdju se je razvil neki encim (oksidaza), ki vpliva predvsem na spojine tanina (čreslovine). V bistvu je isti pojav, kot porjavenje železa na zraku: zračni kisik se spaja z železom in nastane rja, v vinu pa se spaja z mnogimi snovmi, ki porjave. Plesen je torej kriva, če letošnje vino tako močno porjavi. Porjavelo pa bi lahko tudi vino iz popolnoma zdravega grozdja, če bi ostalo več časa na zraku.

Če vino porjavi ali ne, ugotovimo, če ga izpostavimo vplivu zraka. V ta namen vzamemo iz vsake vinske posode kozarec vina in ga opazujemo skozi 48 ur. Vina so v sodih navadno čista, lepa. Zdrava vina ne porjavijo, čeprav jih imamo v kozarcih več kot 48 ur. Pri nezdravih vinih začne najprej rjaveti tista plast vina, ki je najbolj v dotiku z zrakom, to je zgornji del. Porjavela plast pa se vedno bolj širi, nakar začne barva še bolj temneti. Takemu vinu se okus in duh vedno bolj slabšata in končno postane vino neužitno.

Kako zdravimo taka vina?

V velikih kletarstvih imajo posebne pastarizatorje (enoterme), s katerimi ozdravijo več vinskih bolezni in napak, med drugimi tudi rjavenje. Tako vino segrejejo na 70 do 75° C, s čimer se uniči encim oksidaza in se s tem odstrani povzročitelj porjavenja. Ker pa je redkokateremu našemu vinogradniku na razpolago pasterizator, si moramo pomagati drugače, in sicer z žveplovno kislino ali metabisulfitom ali s kakšnim bolj ali manj posrečenim pripravkom na podlagi metabisulfitu, citronove kisline in tanina; taka, prav dobra priprava sta »enososina«, ki odgovarja francoskemu pripravku »narcos«, in »tannisola«. Na hl vina, ki je podvrženo rjavenju, se je dodalo druga leta navadno 20 gr žveplove

kisline ali 12 do 15 gr metabisulfitu in 2 kocki enososine ali 2 kolesčki tannisola. Letos te količine ne zadostujejo in jih je potrebno povečati: še vsaj za polovico. Žveplova kislina je tekočina in jo kot tako dodamo vinu, metabisulfit in pripravke pa moramo zdrobiti v prah, raztopiti v vinu in zlit v sod ter nekoliko na vrhu premešati, če ima še drožje; drugače premešamo do dna. Po tednu dni preizkušamo, ali je vinska barva stanovitna ali ne. Če ni, oziroma če vino še rjavi, moramo dodati še polovico zgornjih snovi in odložiti pretakanje. Drugače pa po tednu dni pretočimo vse sode do 7 hl, po 10 dneh vse sode do 12 hl in po 3 tednih vse večje sode. Ker mora biti to vino ozdravljeno, torej ne sme več rjaveti, pretočimo na zraku, da vino izgubi neprijetni vonj. Če pa iz kakšnega razloga moramo pretočiti vino, ki nima še stanovitne barve, potem pretakamo s sesalko.

Če je vino že v sodu porjavelo, ga zdravimo na enak način, a po zdravljenju ga moramo čistiti, bodisi z želatino ali še bolje s plavim čiščenjem (rapid, lampo), ki bo v Italiji v kratkem dovoljeno. Sploh je dobro, če čistimo tista vina, katera smo zdravili proti rjavenju.

10 milijard od lova

V Italiji je milijon lovcev, od katerih ima država letno okoli 10 milijard dohodkov, to je približno 10.000 lir od posameznega lovca. Lov v Italiji pa ni niti od daleč kakšna pridobitna gospodarska panoga, ker stane vsaka ustreljena žival najmanj 3 do 4-krat toliko, kot je vredna. Vsako leto se zgodi mnogo lovskih nesreč in je letno tudi precej smrtnih žrtev, posebno na dan otvoritve lova in ob nedeljah.

Zato pa se mnogo govori o reorganizaciji lova, predvsem o skrčenju števila lovcev. V ta namen predlagajo nekateri, naj se vpeljejo posebni izpiti vseh lovskih kandidatov, ki bodo morali dobro poznati strelno orožje in vso favno - živali države. Seveda je mnogo lovcev proti vsakemu izpitu.

RASTE STEVILO ZADRUG

V letih od 1955 do 1962 se je v Italiji število zadrug dvignilo od 24.000 na 35.000 ali za 46%. Med letom 1962 je bilo ustanovljenih 1513 zadrug več kot leta 1961.

Največ novo ustanovljenih zadrug je stavbnih in kmetijskih; stavbnih zaradi državne podpore za gradnjo ljudskih stanovanj, kmetijskih pa zaradi Zelenega načrta, ki predvideva podporo za take zadruge.

TRAVA SE NE OPRIJEMLJE KOSILKE

Neka tvrdka v Wisconsin (ZDA) je dala v trgovino neki aerosol (razpršilo), ki prepreči, da bi se trava oprijemala nožev in njih okvirnika, če te dele prej opršijo z dotičnim aerosolom.

Žitne zaloge na svetu

Odkar kupujejo od komunistov vodene države »pri kapitalistih« velokanske količine krušnega in drugega žita, se o žitu sploh mnogo piše in razpravlja. Marsikoga zanima, kje in kako velike so zaloge žita, ki so kupcem na razpolago.

Nekaj žitne zaloge, vsaj za tekoče potrebe, je v vsaki državi, kakšna država pa razpolaga celo z zalogo, ki krije vso potrebo do prihodnjega pridelka. Samo 4 države pa so, ki imajo vedno nekaj zaloge za izvoz. Te 4 države so Kanada in ZDA na severni polovici zemlje, Argentina in Avstralija na južni. Majhne količine so vedno na razpolago tudi v Novi Zelandiji. V Evropi je med »kapitalističnimi« državami edino Francija, ki ima kakšno leto večje izvozne količine — kot je pač letina.

Še pred par leti je imela Italija preveč pšenice, tako da jo je izvažala, največ pa dala na razpolago za živinsko krmo. Razmere pa so se potem temeljito spremenile in v tem letu bo Italija morala uvoziti 10 do 15 milijonov stotov pšenice, več kot toliko koruze in še mnogo ječmena, ovsa in rži.

Torej imajo večje in stalne zaloge žita samo zgoraj navedene države. A kakšne so te zaloge? Pri tem moramo upoštevati, da ZDA in Kanada javljajo tiste zaloge, ki obstajajo konec kmetijskega leta: pri pšenici 1. julija, pri koruzi 1. oktobra, Argentina in Avstralija pa zaloge 1. decembra.

Glavno krušno žito je pšenica. Njena zaloge je 1. julija 1963 znašala 1,020 milij.

stotov. Od te količine je bilo v ZDA okoli 633 milij. stotov ali 4% manj kot leto prej. V Kanadi je zaloge dosegla rekord s 322 milijoni stotov. Avstralija je izkazala zalogo 41 milij. stotov, mnogo več kot v prejšnjih letih. Argentina izkazuje v zadnjih letih zelo pičle zaloge pšenice, čeprav je 1. julija letos izkazala 23 milij. stotov ali nekaj več kot lani v istem času.

Pšenice in ostalih štirih žit je bilo v zalogah letos 1. julija za 117 milij. stotov manj kot lansko leto v istem času. Največjo razliko izkazujejo ZDA, kjer je bilo letos 1. julija v zalogi 935 milij. stotov ali 122 milij. stotov manj kot v istem času lanskega leta. Predvsem se je skrčila zaloge pšenice, in sicer za 90 milij. stotov, ter koruze za 36 milij. stotov. Za malenkost se je zvišala zaloge ječmena. Poleg navedenih zalog žit imajo ZDA še posebno zalogo sirka, in sicer 172 milij. stotov. Kanada in Avstralija ne pridelujeta sirka, pač pa se v Argentini pridelovanje vedno bolj širi. Letos so 1. julija znašale vse zaloge Kanade 190 milij. stotov, v Avstraliji 48 milij. stotov — največ pšenice — in v Argentini 57 milij. stotov pšenice in koruze.

Izvedenci računajo, da se bodo v tem letu zaloge v navedenih 4 državah znižale za okoli 220 milij. stotov, ker na toliko cenijo nakupe Sov. zveze, Kitajske in drugih komunističnih držav. Seveda se bi zaloge še bolj znižale in bi najbrž sploh izginile, če bi »kapitalistične« države hotele svoje zaloge žit »ljudskim demokracijam« darovati ali pa prodati po smešno znižanih cenah.

PARADIŽNIK BREZ OPORE

Precej hitro se širijo v Italiji, zlasti v pokrajinah, kjer gojijo paradižnike za tvornice konzerv, posebne sorte paradižnikov, ki ne potrebujejo nobenih opornikov in ki dovolijo skrčenje ročnega dela za 70%. V pokrajini Piacenza sadijo že 3/4 takih sort. Najbolj razširjena sorta je »Red-Top«, katero sadijo že po vsej Padski ravnini za tvornice konzerv. Niso pa ti paradižniki posebno primerni za proizvodnjo lupljenih, a upajo, da bodo že čez kakšno leto razpolagali z nizko sorto, ki bo imela iste odlične lastnosti kot Sanmarzano.

Reportaža o ELVINI

R. B.

7

»To je pa na vsak način čudno,« je znil Roter, ki se je že obrnil k svojemu pisalniku. »Ne bomo dosti razpravljali. Vaši želji, Sever, bomo ustregli. Imate tukaj fotografijo?«

Obotavlja se je odprl Sever svetlo torbo, ki jo je skoraj v strahu stiskal pod pazduho. Vzel je iz nje sliko, ki je visea v sobi na steni in jo je podal uredniku Roterju.

—0—

Skoro peto ura popoldne je že bila, ko se je časnikarski poročevavec Srečko Sever pomikal med vrstami grobov na mestnem pokopališču. V pisarni so mu dali listek s številko in vrsto svežega groba. Pred pisarno je kupil še šopek cvetic. Ko je zavil v naznačeno vrsto, je opazil že od daleč vitko, v črno oblečeno žensko postavljeno pred svežo gomilo. Tu je bil edini na novo izkopani grob — gotovo leži v njem Elvina. Zdaj se je Sever nehote ustavil. Ženska ob grobu je bila zavita v gost pajčolan. Kdo je neki? Morda njena tovarišica iz urada? Morda pa ena... izmed tiste tolpe?

Sever je šel dalje. Ko so zaškripali njegovi koraki po nasuti stezi, se je tista ženska obrnila proti njemu.

Za trenutek se je zazdelo Severju, da je zelo mlada; tedaj pa je naglo obrnila glavo proč in je brzo odšla. Sever je premišljuje zrl za njo.

Obstal je pri grobu. Zemlja je bila še sveža, na gomilo je bil zataknjen zasilen križ z napisom: Elvina Ranieri — 24 let. Poleg so ležali še trije venci; dva prav preprosta, eden pa zelo lep. Sever se je

pripognil in je na trakovih čital: Elvini — Elo Kalc. Nekdo je vendarle v ozadju nesrečnega dekleta, je pomislil. Nekaj ga je zbolelo. Na drugem vencu je bral: Zadnji pozdrav — Kerinova. Njena gospodinja je torej tudi že bila na pokopališču. Na tretjem vencu je zaman iskal trakove. Bil je kaj preprost venec, spleten iz smrekovih vej; še dišal je po smoli. Ali je od te ženske, ki je pravkar zbežala z groba? Ni več hotel misliti na to. Položil je svoj šopek poleg vencev in je stal nekaj minut ob grobu, zatopljen v misli.

—0—

Zopet sta minila dva dneva, ne da bi se bilo zgodilo kaj pomembnega. Tisto obvestilo je izšlo v »Dnevniku«, toda nihče se ni oglasil. Ko se je tisti večer spravljal spat, ni niti od daleč pričakoval, da mu bo noč prinesla nove uganke. Čutil se je samo utrujenega, neznansko utrujenega. Prečital je samo dve strani neke knjige, nato je pa ugasnil luč in je globoko zaspal.

Nenaden šum ga je vrgel pokonci. Počasi je razmišljal, kje je. Spet je zašumelo. Ni odprl luči, prebadal je temo z očmi. Miši! je bila njegova prva misel. Potem pa je zagledal v poltemi obrise neke postave, ki je stala pred omaro.

Ni bil strahopetec, vendar se mu je izvil iz grla pritajen vzklík. Spoznal je pred omaro vitko, dekliško postavno. Zdelo se mu je, da natanko razločuje tudi poteze na njenem obrazu. Noben dvom ni mogoč: ona je...

Elvina! Skoraj proti volji je zavpil njeno ime. S tresočo roko je tipal, kje je gumb na stikalu. Skrivnostna postava je

po Severjevem vzkriku za trenutek nepremično obstala. Potem se je pa bliskovito obrnila in skočila skozi okno na dvorišče.

V glavi mu je kar švigalo nešteto misli. So to le sanje? Je samo privid, kar je slišal in videl? Ali je pa morda resnica? Fantasti ni bil nikoli, Elvino je videl s svojimi očmi, toda ona je mrtva. Ali je kaka druga tujka? Toda kaj je iskala v omari za obleke?

Končno se je le toliko premagal, da je skočil s postelje in je planil k oknu. Zunaj je bila tema, nikjer žive duše.

Casnikar se je umaknil in je zaprl okno. Privil je luč sredi sobe. Omara je bila zaprta, ključ je tičal v ključavnici.

Na vratih se je oglasilo trkanje. Njegovi živci so bili tako napeti, da je komaj zavpil »Noter!«

»Se je kaj pripetilo, gospod Sever?«, je zaslišal glas gospe Kerinove. »Zdelo se mi je, da nekdo vpije...« Sever si je ogrnil nočno haljo in je odprl vrata. Gospodinja je preplašeno vstopila in se je ogledovala po sobi. Ko je opazila stanovavčev prepadli obraz, se je posmejala: »Gotovo ste sanjali?« Sever je prekrizal roke na hrbtu in je začel korakati po sobi.

»Nisem sanjal,« je sunkoma obstal pred njo, »če verjamete ali pa ne. Ona je bila tukaj!« Gospa se je v strahu umaknila: »Ona?« »Elvina!« je potrdil Sever in je ponovil njeno ime. »Prebudil me je nenaden šum. Videl sem nekoga stati pred omaro...«

Gospodinja se je kar sesedla na stol in je kimala z glavo.

»Zadnje čase ste precej nervozni, gospod Sever...«, je počasi spregovorila. Mislija sem že, da ste...«

»...blazen,« se je zakrohotal. »Saj tudi drugi že tako mislijo, toda...« Hotel je še nekaj dodati, a je naglo utihnil. Srečo je pokazal proti steni pri oknu. »Slika,« je izdaval iz sebe. »Elvinine slike ni več!«

(Dalje)

„Slep je, kdor se...“

Že naš prvi pevec je zapel tisto žalostno resnico, da »slep je, kdor se s petjem ukvarja, on živi, umrje brez dnarja.«

Premnogi kulturni ustvarjanci so že v prejšnjih časih živeli v revščini in pomanjkanju. Tedanji svet ni znal ceniti kulturnih stvaritev. Peli so slavo vojskovodjem, cesarjem, velikim politikom; pesnike, umetnike, glasbenike in ustvarjavalce resničnih dobrin so sodili kot čudake, od katerih družba nima nič koristi.

Včasih so se pa le našli mecen, ki so podpirali umetnike le določene stroke, kakršen je pač bil okus tiste dobe. Ne govorimo o starih Grkih in deloma tudi o Rimljanih, ki so z odlikovanji in denarjem obsipali kulturne tvorce. V srednjem veku in še posebno v renesančni dobi so na nekaterih dvorih visoko cenili umetnike, zlasti slikarje in stavbenike, ki so krasili knežje dvore. V 19. stoletju so na Angleškem kraljevsko plačevali Van Dycka li Velasqueza na španskem dvoru. Literarna in pesniška dela jih pa niso zanimala. Dunajski dvorni knjigar Trattner je tiskal igre in pesniška dela, pisateljem je pa plačal komaj za eno kosilo. Malo so cenili tudi skladatelje. Mozart se kljub svoji slavi ni nikoli rešil denarnih skrbi. Ko je umrl, je zapustil komaj za pogreb. Cesar

je milostno dovolil, da so za vdovo in otroke priredili dobrodelni koncert.

Prav tako znani Schubert je imel ob smrti le par oblek in nekaj polomljenega pohištva, kar je bilo sodno ocenjeno komaj na 63 goldinarjev. Njegov založnik je pa samo za nekaj njegovih skladb potegnil 27.000 goldinarjev. Svoje mozgane je moral »dajati v najem« tudi znani kompozist Čajkovski. Njegov varšavski založnik mu je za simfonije izplačal le nekaj stotakov, sam pa je zaslužil tisočake. Še bolj žalostna je bila usoda dunajskega kompozista Schenka, dirigenta dunajske opere. Zaslužil ni niti toliko, da bi v redu preživel svojo družino. Žena je morala rediti dve kravi in prodajati mleko po Dunaju. Podobno se je zgodilo v prvih letih tudi Rihardu Wagnerju. Za svoje velike opere »Lohengrin«, »Tannhäuser« in »Letečega Holanda« je zaslužil skupno le 444 cekinov. Slabe skušnje je imel z založniki tudi Bizet. Za opero »Carmen« in za vse klavirske skladbe mu je založnik izplačal le dvajsetino tega, kar je sam zaslužil. Skladatelj Mascagni je pa prejel za opero »Cavalleria rusticana« komaj 1000 lir n-grade.

Sele v drugi polovici prejšnjega stoletja so začeli ceniti tudi skladatelje in druge umetnike. Verdi je ob svoji smrti že zapustil premoženje, vredno 16 milijonov fr. Ustanovitelj klasične operete Strauss je tudi s svojim kulturnim delom prislužil lepo premoženje. Še več pa Franc Léhar, ki je manj znan. Ustvarjalčevo delo so pač cenili in plačevali po muhastih okusih publike.

Še slabši so pa vedno bili honorarji književnikov. Le redki velikani so mogli živeti od svojega ustvarjalnega dela. Večina naših pesnikov in pisateljev je pa bila še bolj živa slika, kako malo smo znali ceniti može, ki so gradili našo kulturno dediščino. Dovolj je, da prebiraš Cankarjeve »Tujce« ali »Belo krizantemo« in še bolj njegova pisma, da se uveriš o tej prebridki resnici.

Sele po drugi svetovni vojni se je med Slovenci rodilo spoznanje, da je treba tudi kulturnim ustvarjalcem omogočiti dostojno življenje. Žal pa, še vedno več velja, kdor pod palcem ima, ne pa kdor razdaja bogastva duha.

ŠPORTNI PREGLED

V nedeljo so odigrali osmo kolo državnega nogometnega prvenstva

Milan in Vicenza v ospredju

V nedeljo so italijanske nogometne enajstovrstne lige že osmič nastopile za letošnje prvenstvo. Strokovnjaki in časnikarji trdijo, da so letošnje tekme zelo zanimive in da bodo takšne ostale prav do zadnjega kola.

Oglejmo si, kako so potekale dosedanje tekme. V prvem kolu so skoraj vsi kandidati za končno zmago osvojili obe točki. Milan je kot gost premagal Mantovo s 4:1, Roma pa je kot gost porazila Bari 3:1. Na svojih igriščih sta zmagali Inter (Modena 2:1) ter Juventus (Spal 3:1). Le Bologni (doma proti Genovi) in Fiorentini (v Rimu proti Laziju) se je nekaj zataknilo (1:1). Od strelcev se je posebno odlikoval Altafini (Milan), ki je zabil kar tri gole. V drugem kolu sta dosegli pomembne uspehe Roma (Sampdoria 6:1) in Milan (Messina 3:0). Razočarali pa sta Inter (poražena v Vicenzi) in Juventus (poražena v Ferrari), ker sta obe klonili z istim izidom: 0:1. Fiorentina je zabila Atalanti kar štiri gole, tekma med Torinom in Bologno se je končala nerešeno (0:0). Z Altafinijem je tedaj delil prvo mesto strelcev tudi napadavec Rome Manfredini. V tretjem kolu je Roma nepričakovano klonila v Genovi (0:3), Milan pa je osvojil v Rimu proti Laziju samo eno točko (1:1). Nepričakovan je bil tudi poraz Vicenze v Messini (0:2). Visoke zmage so dosegli: Juventus (Bari 4:0), Fiorentina (Sampdoria 3:0) in Bologna (Atalanta 2:0). Na prvem mestu strelcev sta bila Hamrin (Fiorentina) in Sivi (Juventus), ki sta oba zabila po štiri gole. V četrtem kolu ni bilo pomembnih izidov, razen neodločenega izida Milana s Torinom (0:0) in poraza Rome proti Atalanti (0:1). Inter je premagal Mantovo (2:0), Juventus pa Sampdorio (2:0); Bologna je zadala Fiorentini prvi poraz (2:0). Vicenza pa si je takoj onomogla, ker je premagala kot gost Catania (1:0). Na prvem mestu je tako bila cela vrsta moštev: Milan, Juventus, Bologna in Lazio. Nespremenljivo je ostalo stanje po petem kolu, ker so vse najboljše ekipe osvojile obe točki. Inter je premagal ekipo Spal (1:0), Bologna Modeno (4:1), Milan Genovo (3:1), Vicenza Bari (2:1). Tekmi Juventus - Fiorentina (1:1) in Roma - Lazio (0:0) sta bili brez zmagovavcev. Na prvem mestu sta ostala Milan in Bologna, s točko prednosti pred Juventusom, Lazio in Vicenzo. Sesto kolo je bilo zelo horbno. Bologna in Milan sta se razšli z izidom 2:2, medtem ko so ostale vrhunske ekipe bile zmagovite: Inter proti Sampdoriji (1:0), Fiorentina proti Spalu (1:0), Juventus proti Romi (3:1) in Vicenza v Rimu proti Laziju (1:0). Na vrhu lestvice je bila spet četvorka: Milan, Juventus, Bologna in Vicenza. V sedmem kolu je bilo več presenečenj. Juventus je izgubila proti Atalanti (0:3), Bologna proti Sampdoriji (0:2), Inter pa je osvojil v Bariju le eno točko (1:1), Milan je z lahkoto porazil Catania (3:1), Vicenza pa Fiorentino (1:0).

V nedeljskem osmem kolu je dvojica Milan - Vicenza bila ponovno zmagovita. Milan je premagal Modeno (3:0), Vicenza pa Atalanto (3:0). Tudi Inter (proti Romi 1:0) in Juventus (Torino 3:1) sta osvojili obe točki. Spal je prisilil Bologno na neodločen izid (0:0), Fiorentina pa je klonila v Genovi (1:2).

Sedanja lestvica je naslednja: 1. Milan in Vicenza 13, 3. Inter in Juventus 11, 5. Bologna 10, 6. Lazio in Atalanta 9, 8. Fiorentina 8, 9. Mantova in Roma 7, 10. Torino, Catania, Modena, Genoa in Sampdoria 6, 16. Bari 5, 17. Messina 4 in 18. Spal 3.

Evropski prvaki Milana, ki tekmujejo tudi za prvenstvo sveta (proti Santosu), so edino moštvo, ki še ne pozna poraza. Milan je zmagal petkrat (Mantova, Messina, Genoa, Catania in Modena), torej s precej šibkimi ekipami, in trikrat zaigral neodločeno (Lazio, Torino in Bologna); zabil je 19 golov (torej največ od vseh ostalih ekip), prejel pa samo 6. Moštvo je zelo vigrano, čeprav je na tujem igrišču nekoliko neodločeno (trije neodločeni izidi in zmaga le v prvem kolu, ko je Mantova igrala brez vratarja). Presenetljivo dobre uspehe je dosegla Vicenza, ki deli z Milanom prvo mesto. Izgubila je samo tekmo proti Messini (0:2) in igrala neodločeno proti Torinu (1:1), zmagala

pa je v ostalih šestih tekmah (pet tekem zaporedoma, in sicer proti Cataniji, Bariju, Laziju, Fiorentini, Atalanti ter Interju). Vicenza je zelo čvrsta ekipa, posebno v obrambi (prejela je samo 4 gole), medtem ko je napad precej plodovit (10 golov). Napadavec Vinicio tekmuje z Altafinijem (dosedanja najboljši strelci s 7 goli) za prvenstvo, medtem ko je Vastola tudi zelo točen (4 gole).

Na tretjem mestu sta Inter, italijanski prvak in Juventus. Herreroova ekipa je letos zelo močna v obrambi (prejela je samo 3 gole), čeprav jih je zabila le 8. Inter, ki je zaigral le sedem tekem je dosegel do sedaj 5 zmag (Modena, Mantova, Spal, Sampdoria in Roma), in neodločen izid (Bari) ter en poraz (Vicenza). Kot strelci se odlikuje Jair (4 gole). Juventus pa je zelo nestalna ekipa. Do sedaj je petkrat zmagala (Spal, Bari, Sampdoria, Roma in Torino), a že dvakrat izgubila (Modena in Atalanta) ter doma zaigrala neodločeno s Fiorentino. Plodovit je poseben napad (16 golov) — Od teh sta zabila Nenč in Sivi vsak po šest) obramba pa nekoliko šibka (8 golov).

Bologni letos ne gre gladko, saj je že napravila več lepih možnosti za zmago. Nielsen, Bulgarelli (vsak po 4 gole) in tovariši so samo trikrat zmagali (Atalanta, Fiorentina in Modena), medtem ko so štirikrat odšli z igrišča s samo eno točko (Genoa, Torino, Milan in Spal) ter izgubili proti Sampdoriji. Kljub temu ostane Bologna še čvrsto v boju za častni naslov italijanskega prvaka.

V ospredju sta Atalanta, ki spada še vedno med dobre ekipe, in Lazio, ki letos preseneča. Če bi Lazio ne izgubila tekme na domačem igrišču proti Vicenzi, bi bila zdaj na tretjem mestu, in sicer prav zaradi tega, ker je ekipa zelo učinkovita izven Rima. Odlični je Domenghini (Atalanta), ki je že zdaj zabil 6 golov.

Doslej je zelo razočarala Fiorentina, ki je dosegla tri zmage (Atalanta, Sampdoria in Spal), dva neodločena izida (Lazio in Juventus) ter že tri poraze (Bologna, Vicenza in Genoa). Dober je Hamrin (6 golov), nekoliko šibka pa je obramba. Največje letošnje razočaranje predstavlja Roma, ki je bila že štirikrat poražena (Genoa, Atalanta, Juventus in Inter) in zaigrala neodločeno z Lazio. Po blestem začetku (9 golov v dveh tekmah) je napad odpovedal, ker je zabil v ostalih šestih tekmah le tri gole.

Dobro se drži tudi Mantova, medtem ko je Torino doslej razočaral svoje navijače (samo ena zmaga, čeprav ima štiri neodločene izide). Modena, Catania, Genoa, Sampdoria in Bari (nikdar

zmagal, toda petkrat remiziral) se bodo borili za obstoj v prvi ligi.

NAVDUSENJE ZA

6. slovenski športni teden

V soboto, 26. t. m., se je v Trstu začel 6. slovenski športni teden. Otvoritvene prireditve se je udeležilo veliko število slovenske mladine, ki je z napetostjo in navdušenjem s'edila tekmam, katera so bila na sporedu. V soboto so bila srečanja v namiznem tenisu med člani SZ »Bor«. V nedeljo so se v istem športu pomerili mladinci. V ponedeljek so bile na sporedu odbojarske tekme, v torek in sredo pa so se športniki pomerili v streljanju. V četrtek so se nadejevale odbojarske tekme. Preostali spored je naslednji:

Petek, 1. novembra, ob 9. med dvema ognjema in plan-orient. pohod; ob 11. telovadba; ob 18. šah; ob 20. namizni tenis ženske.

Sobota, 2. novembra, ob 20. košarka.

Nedelja, 3. novembra, ob 8. atletika; ob 15. gimkana in rallye — filatelistična razstava.

Ponedeljek, 4. novembra, ob 9. košarka; ob 9. tek čez drn in strn; ob 17. odbojka; ob 19. zaključek in razdelitev nagrad.

SZ Bor bo razdelil naslednjih 7 prehodnih pokalov:

Pokal SKGZ — društvu z najboljšimi tehničnimi izidi; Pokal SPZ — društvu z največ aktivnimi udeleženci; Pokal MI — društvu z najboljšimi ženskinimi tehničnimi izidi; Pokal Primorskega dnevnika — društvu za najboljše moške izide; Pokal Novoga lista »J. E. Krek« — za najboljše namiznoteniške izide; Pokal SPDT — društvu za najboljše dosežke v p.-o. pohodu; Mali pokal SZ Bor — društvu z najštevilnejšimi aktivnimi mladinci.

Posamezniki (1. in 2.) bodo nagrajeni z diplo, najboljši tekmovavci pa bodo prejeli še brezplačno vstopnico za predstavlo Slovenskega gledališča v Trstu, katero je ta ustanova z razumevanjem in velikodušno nakazala za dodatno nagrado najboljšim zamejskim slovenskim športnikom.

ŽENA IN DOM

ZAKONSKI ABC

- Da ne boste v zadregi, če pride na obisk prijatelj, imejte vedno v zalogi kako steklenico alkoholne pijače. Če pa jo vaš mož prehitro izprazni, ga skušajte tega odvaditi. Hraniti polne steklenice izključno za prijatelje tudi ni prav. Zato si privoščite z možem od časa do časa kak kozareček.
- Klepetanje pred spanjem je prijetno večerno razvedrilo, ki lepša in utrjuje skupno življenje. Pojdite od časa do časa bolj zgodaj v posteljo in berite kaj zanimivega, na glas in menjajte se.
- Mnogi zakonci se ne zavedajo svobode, ki jo imajo in je ne znajo izkoristiti. Hrepenijo po »drugih« svobodi in s tem ogrožajo svoje zakonsko življenje.
- Ustrezljivost se lahko v zakonu še bolj stopnjuje. Prav tako tudi skrb za red.
- Bahaštvo je skrajno odvratno, saj se bahaških zakoncev družba izogiba. Prenašajo se le med seboj.
- Sitnarijenje ni prijetno za tistega, ki ga mora prenašati. Čeprav nejevoljnež ne želi, da njegov

sobesednik trpi zaradi njegove slabe volje, se vendar ne more premagati, ker si s sitnarijenjem in godrnjanjem lajša dušo. Bolje je zato, da potrpite in počakamo, da se »nebo zvedri«.

• Zakonskega partnerja ni mogoče prevzgojiti. Vsa prizadevanja v tem smislu so zaman, zato je bolje, da čimprej prenehate s poskusi.

• Jež velja za dobro žival. Tudi zakonski partner se lahko kdaj pa kdaj obnaša kakor jež.

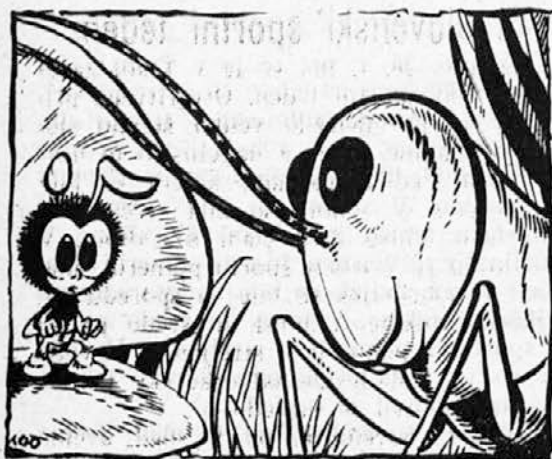
• Kuhinjska umetnost ne more narediti zakona srečnejšega, kot je v resnici.

• Pohvala in priznanje predstavlja temeljni kamen vsakega zakona.

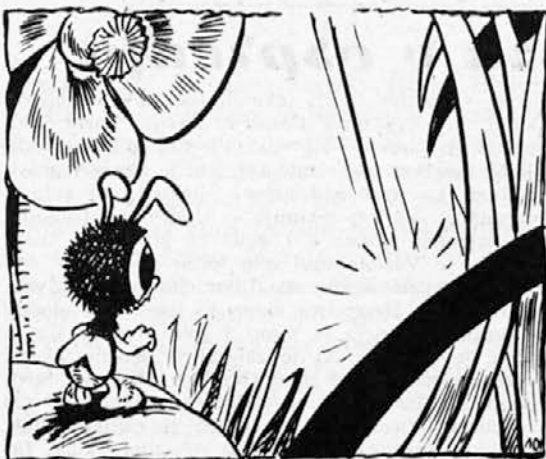
• Če ste napravile svojemu možu krivico, ne smete kesanja le občutiti, temveč mu ga tudi pokazati. Če boste temu pridružile poljubček, bo vaš zakon še dolgo časa srečen.

• Moje in Tvoje sta izraza, ki ju zakonca ne smeta poznati.

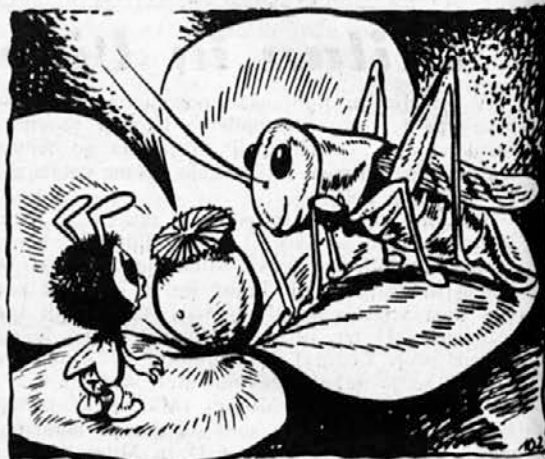
• Tisočkrat ste že očitale napake svojemu možu, toda, ali ni bil že drugi očitke povsem odveč?

100. Maja je radovedno opazovala dolgi, nitkam podobni tipalki, majhne prednje noge in vitko telo, ki ga krilca ne bi mogla daleč ponesti. Najbolj pa so privlačile njene poglede zadnje noge zelene tujke. Kot dva ogromna polomljena kola sta štrleli daleč nad tujkino telo. Zelena žival je Majo malce predrzno, pa tudi malce dobrohotno gledala.

101. »No, gospodična, nikar ne izgubite oči!« je končno odgovorila Majo. »Mar res še nikoli niste videli kobilice?« Drzno se je zasmejala in preden je Maja našla odgovor, je nekaj prasknilo. »Hop!« je še rekla kobilica in že je ni bilo nikjer več. Maja je bila vsa zmedena. Zelenka se je bila poglala visoko v zrak, ne da bi razpela svoja krila.

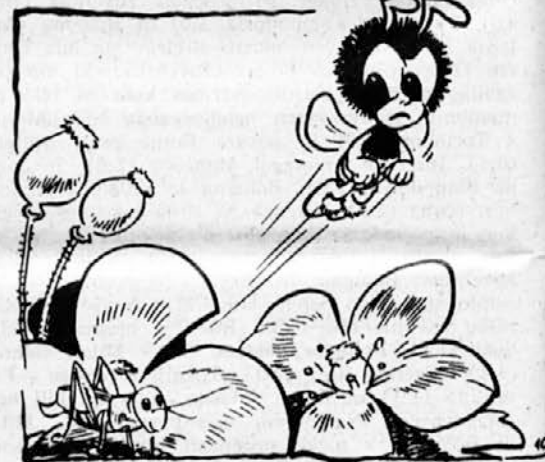
102. Maji se je zdel tak skok silna predrznost. Že je pomišljala o nesreči, ki bi utegnila biti posledica takega nepremišljenega dejanja, ko se je kdo ve od kod vzela zelena kobilica. Kot bi bila padla z neba, je sedela poleg Maje na cvetlici. »Oh, nikar ne omedlite, gospodična, če kdo malce poskusi. Osa ste, kajne? Nikar ne tajite!«

103. Maje ni bilo nič hudega, buje užaliti. Kar sapo ji je posla od ogorčenja. Da so jo zamenjali z oso, s takšno malopridno roparico, tatico in potepenko — ne, taka sramota! »Raca na vodi!« je zavpila užaljena čebelica — toda zakričala je v prazen zrak. Ko je kobilica videla, da jo je polomila, je čebelici s skokom izginila izpred oči.

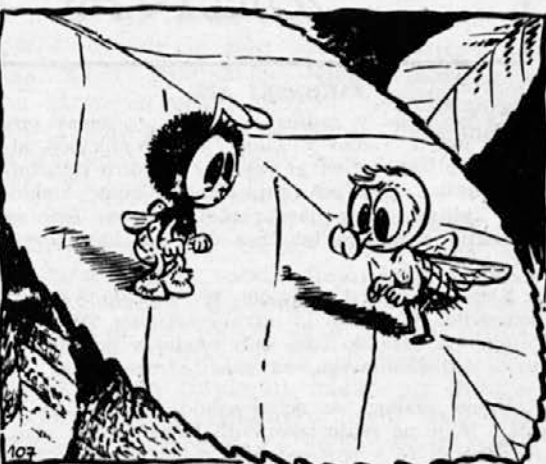
104. Maja se ni obotavljala in je hotela takoj odleteti. A komaj je razprla krila, že se je spet od nekje iz zraka vzela kobilica in z nedolžnim obrazom sedla poleg nje. »Veste kaj, na živce mi greste!« ji je nejevoljno in kar naravnost povedala Maja. »Samo toliko vas še poučim, da nikakor nisem osa — Maja sem, iz ljudstva čebel. Zapomnite si!«

105. »Oh, ali je v tem kakšna razlika?« je začudeno in nesramno vprašala kobilica. »Uh!« je začelo kipelo v mali Maji. V jezi je pozabila na Kasandrino nauk o lepem vedenju, dvignila je glavo in ponosno, brez pozdrava zapustila kobilico. Slaba volja jo še dolgo ni minila. Toda včasih se zgodi, da imajo tudi čebele slab dan. Maja ga je že imela!

106. Upehana od poleta in od opoldanske vročine si je čebelica izbrala prostor za počitek med velikimi listi divjega kostanja, ki je s svojo senco pokrival prostrano dvorišče. Pod Majo so stale mize in klopi. Čeprav maja ni vedela, čemu služijo, se ji je nekako zazdelo, da morejo te predmete uporabljati ljudje. Spet si je zaželela, da bi jih srečala.

107. Toda namesto na človeka je Maja naletela na novo znanko. Zabrenčalo je in na list poleg nje je sedla muha. Tekala je po listu sem ter tja tako urno, da Maja ni mogla slediti gibanju njenih nog. Obračala se je, brenčala in se ozirala, kot da si prav izbirčno išče najbolj primeren sedež. Potlej je nenadoma obsedela, kakor da je otrpnila.

108. Maja je stopila k muhi in jo prijazno pozdravila: »Dober dan, zdi se mi, da ste muha.« — »Kaj pa naj bom drugega?« je odrezavo odgovorila muha in si hotela odtrgati glavo. »Joj, kaj pa delate, kaj vas nič ne boli?« je prestrašeno kriknila Maja. »Nikar se ne razburjajte, vi tega ne razumete, a je potrebno!« jo je muha kratko poučila.